

Integrační politika obcí a regionů vůči vyloučeným Romům z pohledu české veřejnosti

Prezentace výstupů projektu

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

1 Veřejné mínění – dosud neznámý předpoklad

Veřejné mínění – neznámý a obávaný předpoklad formování integrační politiky vůči vyloučeným romským lokalitám

- **víme kolik lokalit je a kde jsou**
- **vzniká vládní agentura k zajištění odborné podpory integrace**
- **budou k dispozici strukturální prostředky**

Potřebujeme znát pohled veřejnosti pro vznik pozitivního etnického klimatu a k překonání strachu politiků z veřejného mínění a populistů.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

2 Cíle projektu

Prezentovaný projekt sleduje právě tyto cíle:

- **Jak vážný a naléhavý je problém soužití s Romy z hlediska veřejnosti**
- **Kde vidíme příčiny vyloučení Romů, a kde možnosti řešení?**
- **Pohled veřejnosti na vyloučené lokality/ghetta**
- **Kdo je za situaci a její řešení odpovědný?**
- **Jaké nástroje a programy česká veřejnost vidí jako smysluplné?**

Hlavním zájmem je tedy etnické klima, co si lidé myslí o vyloučení Romů, nikoli toto vyloučení samotné.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

3 Analýza etnického klimatu

Kvalifikovaná analýza etnického klimatu musí:

- **být regionálně specifická**
- **pomoci ve formulaci integračních politik samosprávám i veřejné správě**

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

4 Metodologie

- Sociologický výzkum metodou face-to-face
- Počet respondentů: 2616
- Reprezentativní výběr ČR s nadreprezentací v regionech s koncentrací lokalit (možnost analýzy regionálních specifíků)
 - např. Ústecký kraj – 403 respondentů, Moravskoslezský kraj – 398
- Cílová skupina: populace České republiky ve věku 18 – 75 let včetně
- Realizace Median ve dnech 2. 10. 2007 – 15. 11. 2007
- Data srovnáváme s výsledky GAC výzkumů z let 1994 a 1996

Otevřená společnost, o. p. s.

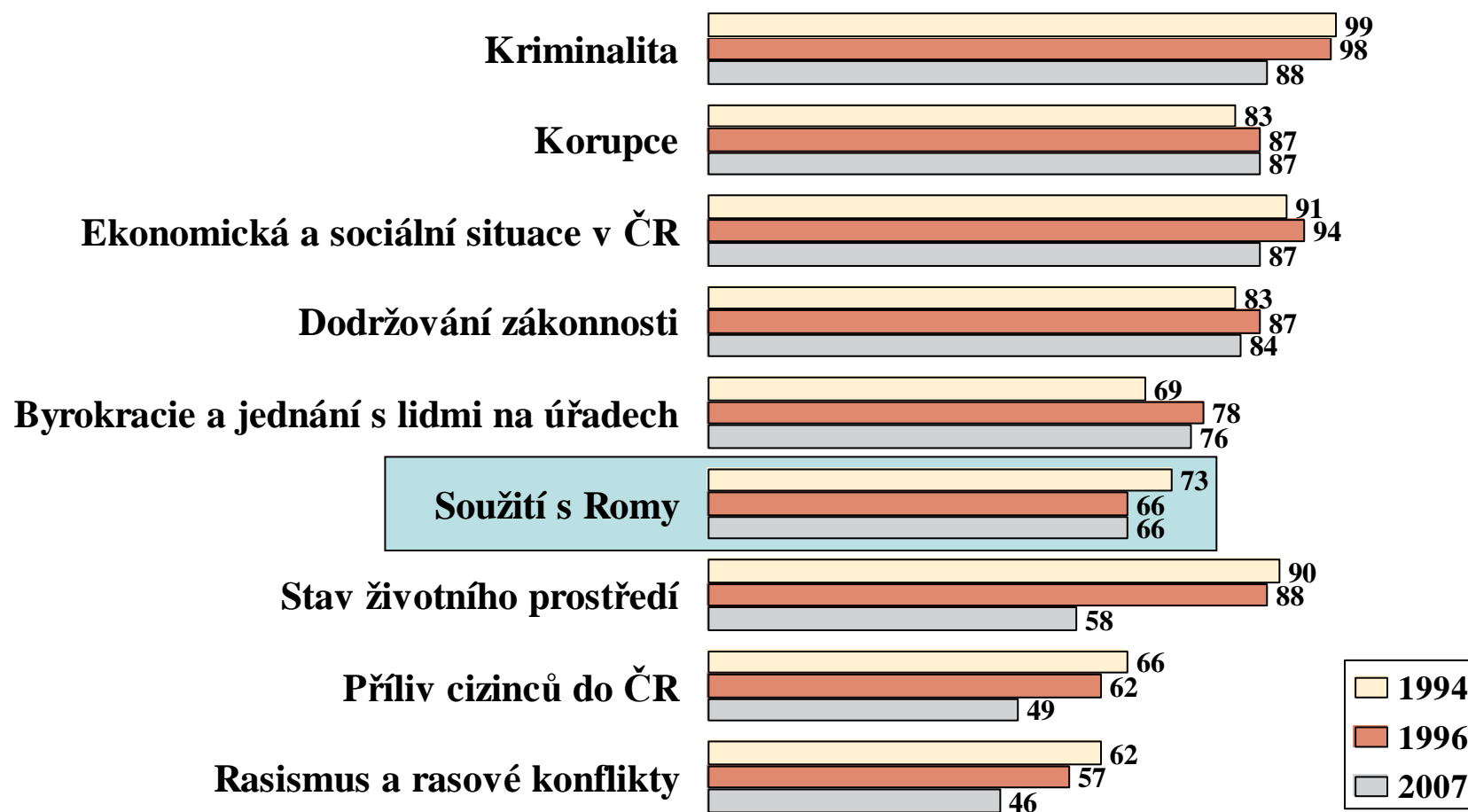

nadace rozvoje
občanské společnosti

5

Soužití s Romy v kontextu dalších problémů ČR

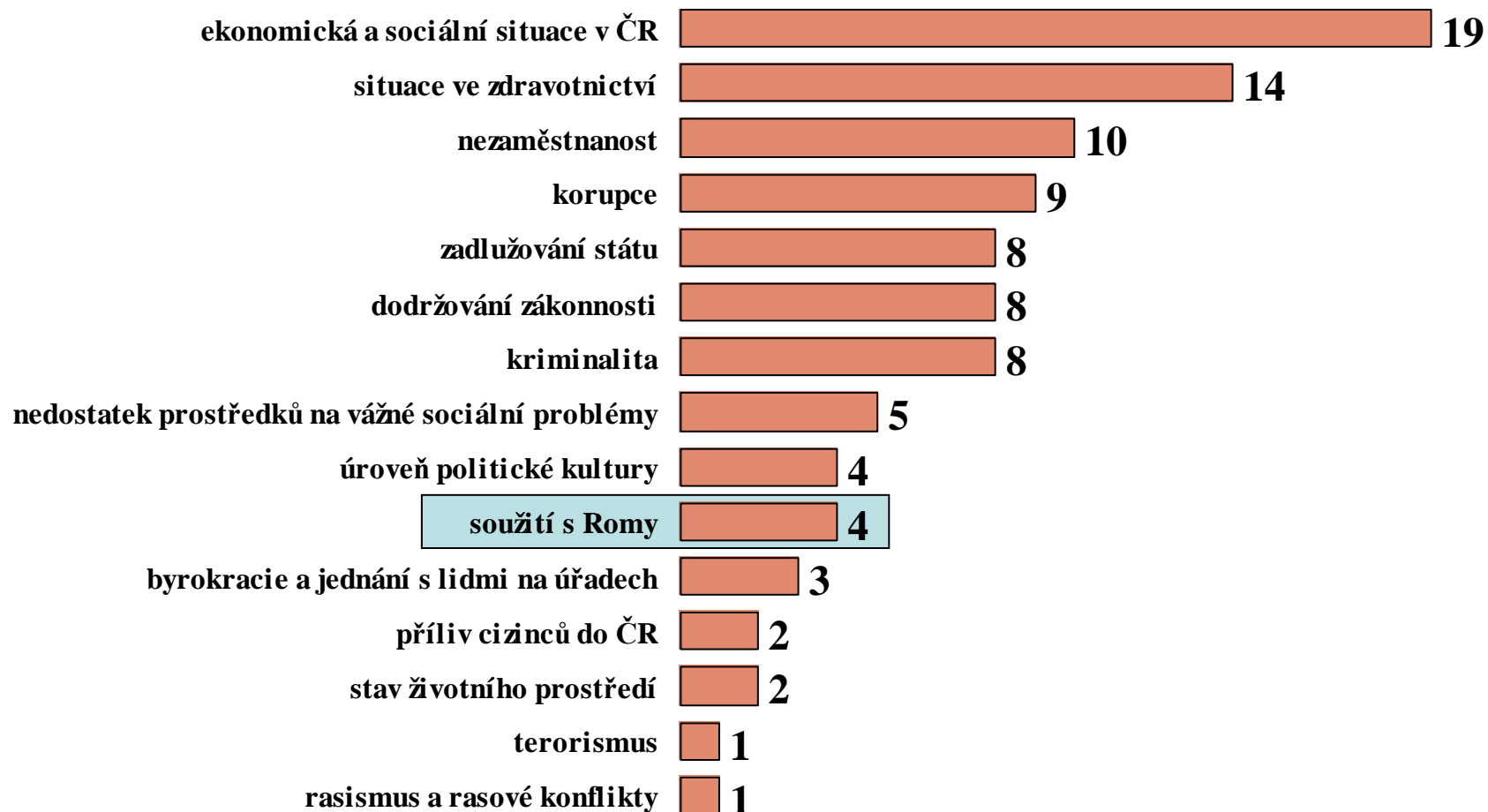
Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

6 Prioritní problémy

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

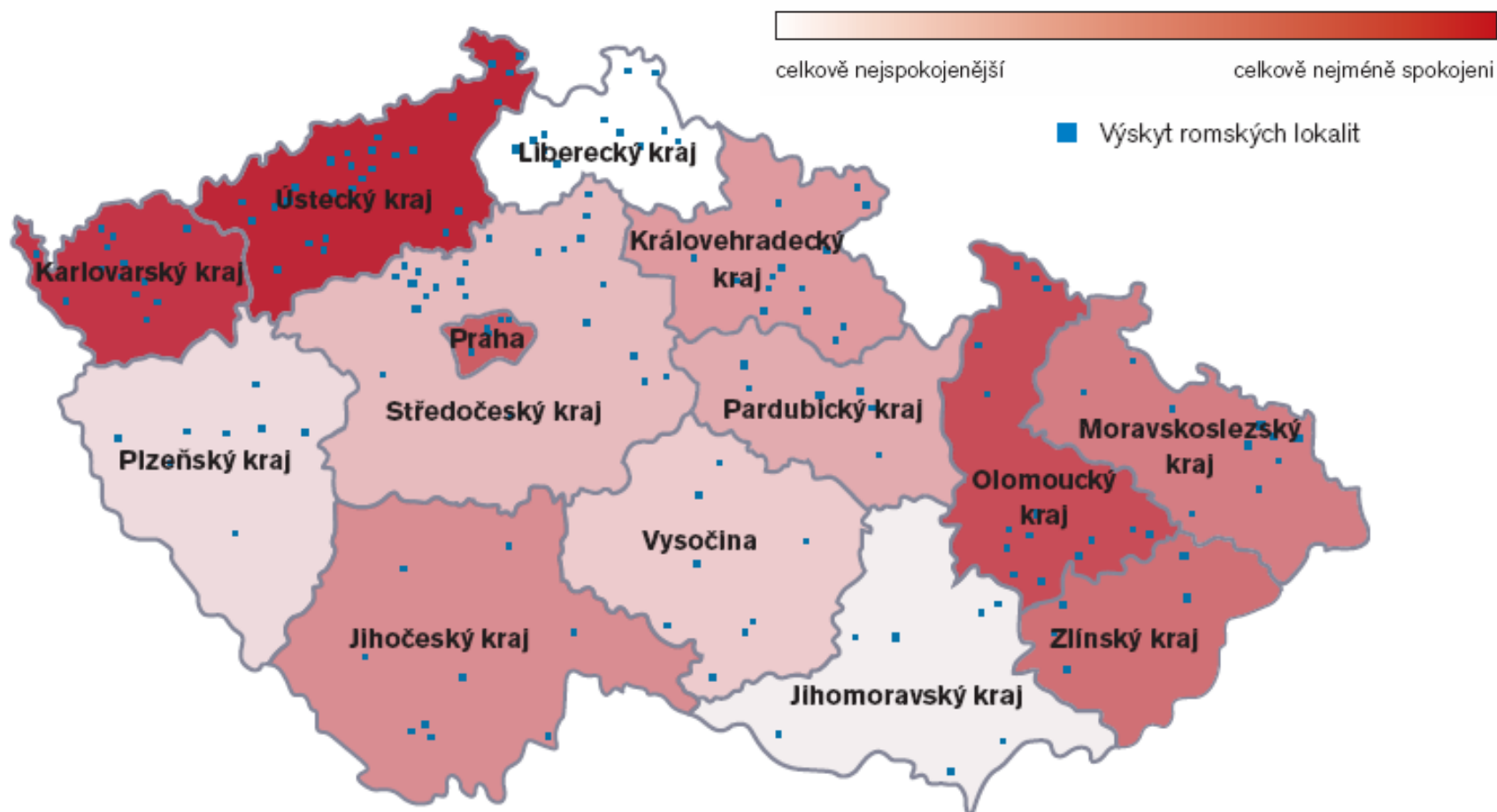
Čtyři okruhy regionálních problémů, které ovlivňují celkovou spokojenost obyvatel:

- **stav veřejné infrastruktury (špatný stav infrastruktury, nedostupnost či nízká kvalita zdravotní péče, sociálních služeb, škol či veřejné dopravy)**
- **lokální správa a samospráva (nízká úroveň komunálních politiků, nízká výkonnost úřadů)**
- **osobní možnosti a příležitosti (nedostatek pracovních příležitostí, podmínky pro trávení volného času)**
- **přítomnost etnicky odlišné populace (existence sociálně vyloučených romských lokalit a přítomnost cizinců)**

8

Soužití s Romy v kontextu dalších problémů – mapka ČR

Otevřená společnost, o. p. s.

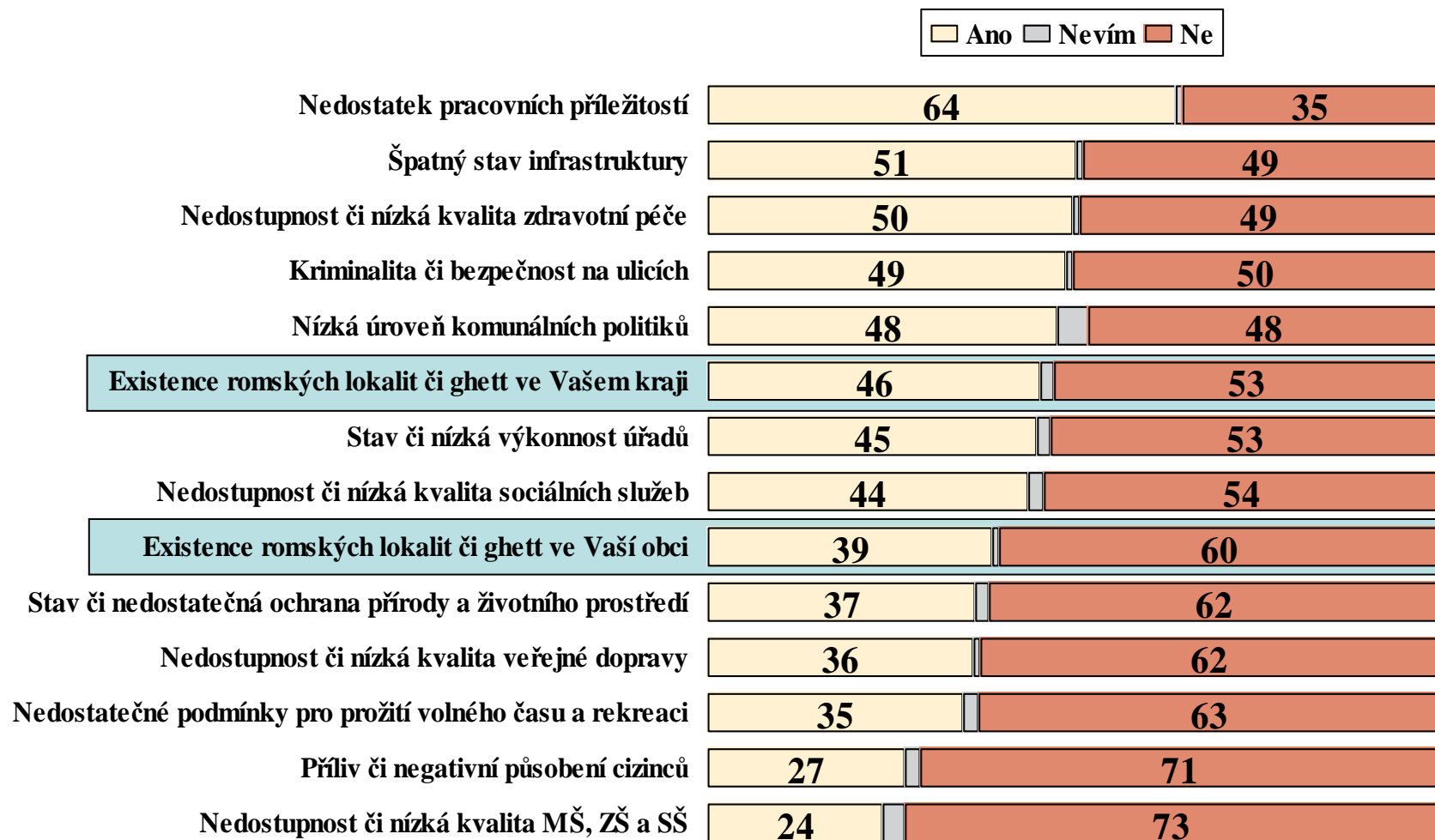

nadace rozvoje občanské společnosti

9

Pozice vyloučených lokalit vzhledem ke spokojenosti a role velikosti lokalit

Otevřená společnost, o. p. s.

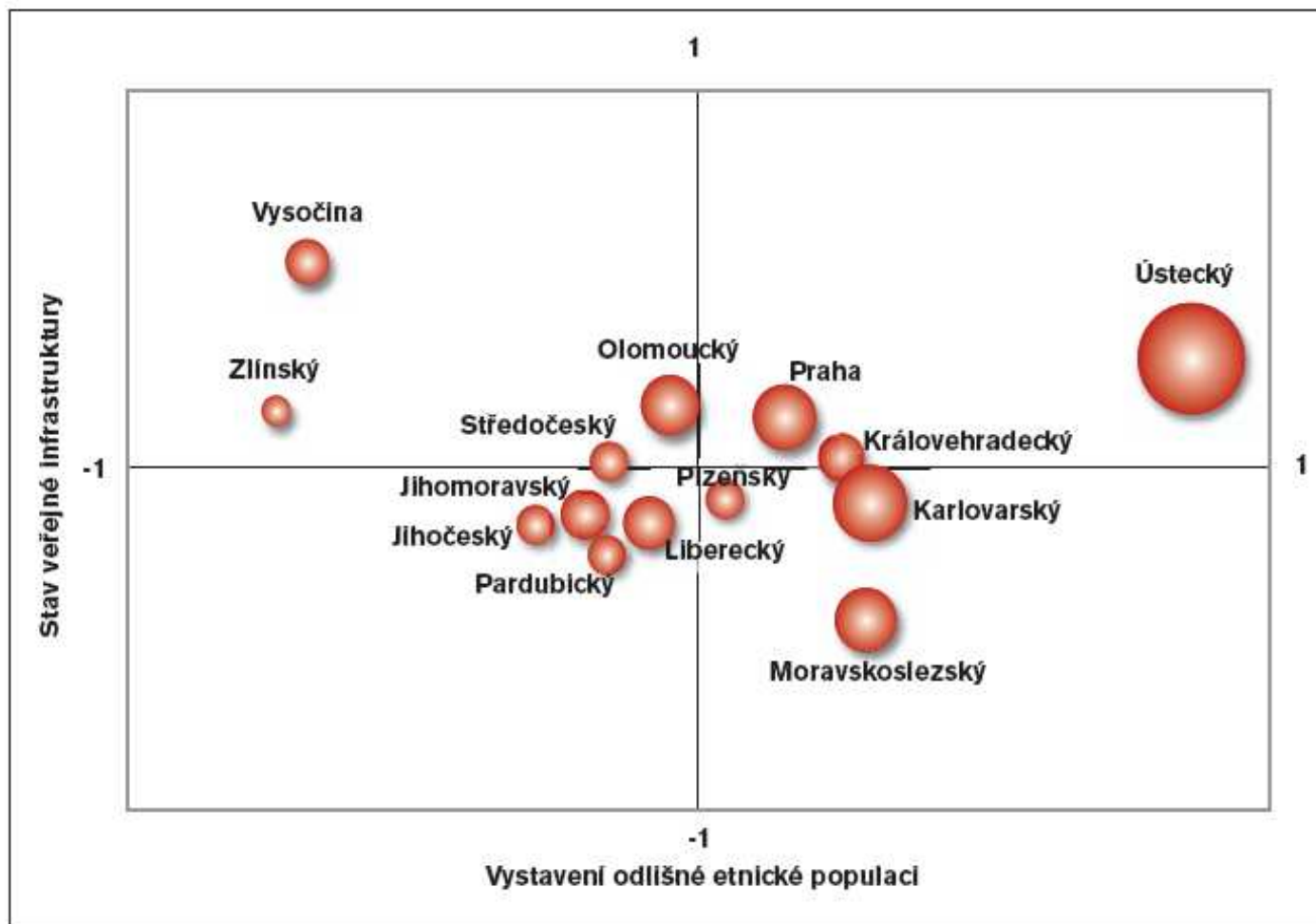

nadace rozvoje občanské společnosti

10

Vnímání stavu infrastruktury a přítomnosti etnicky odlišné populace (velikost bublin ukazuje podíl obyvatel žijících v sociálním vyloučení)

Otevřená společnost, o. p. s.

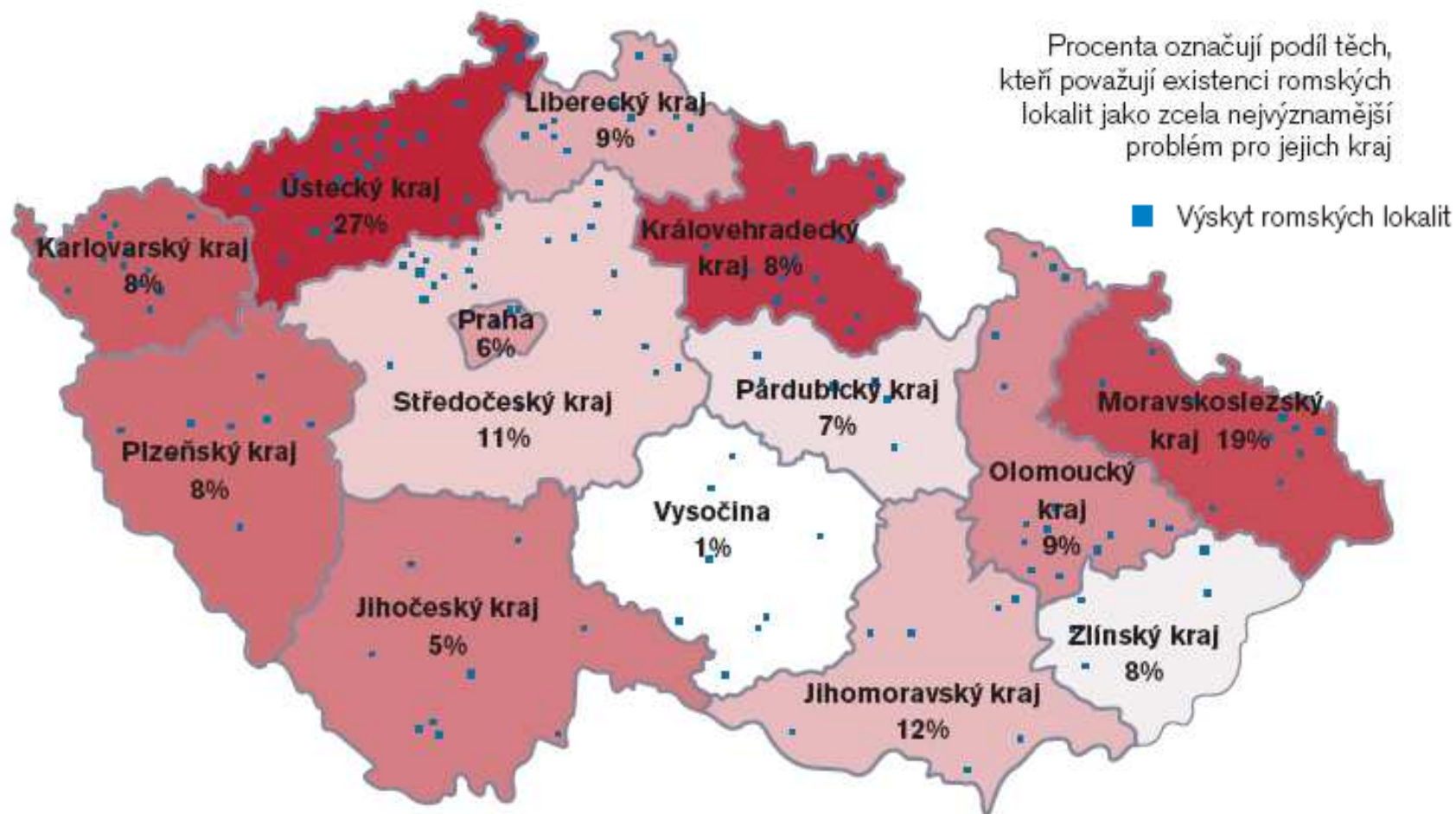

nadace rozvoje občanské společnosti

11

Míra naléhavosti problémů spojených s romskými lokalitami v kraji

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

12 **Názory na příčiny a původ problémů**

- **rozhodující díl odpovědnosti za vyloučení alokuje česká společnost na stranu Romů, řádově menší odpovědnost je spojena s českou společností a institucemi**
- **kořeny vyloučení Romů česká společnost shledává v jejich etnické a kulturní odlišnosti, nevyjímaje rasový výklad**
- **zatímco etnický výklad příčin vyloučení Romů za sledované období 13 let neklesl, spojení špatného stavu se společenskými poměry, historickou zaostalostí klesal**
- **vzrůstá pocit nedostatečných příležitostí a možností k návratu a integraci**

Otevřená společnost, o. p. s.

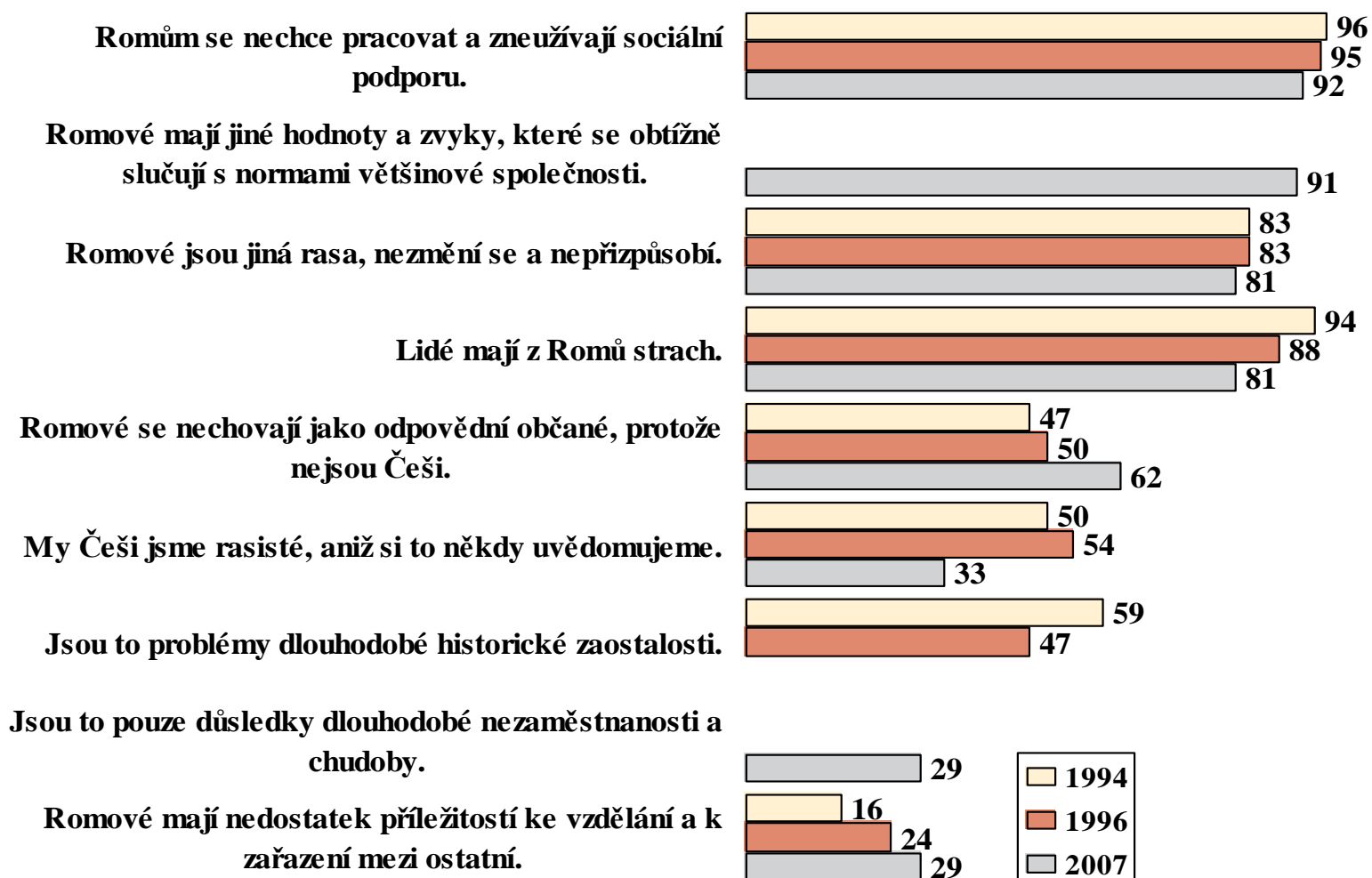

nadace rozvoje
občanské společnosti

13

Názory na příčiny a původ problémů – graf

Otevřená společnost, o. p. s.

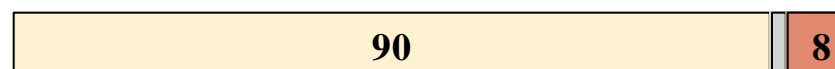
nadace rozvoje občanské společnosti

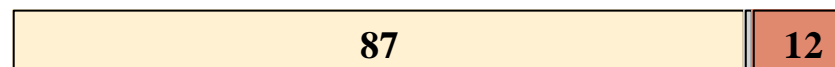
14 Vnímání vyloučených romských lokalit – graf

■ Ano ■ Nevím ■ Ne

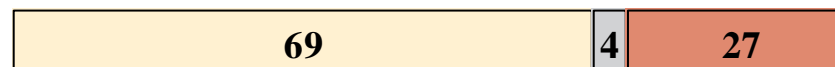
Problém romských lokalit je problém, který by se měl začít řešit.

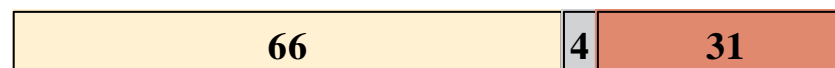
Pokud se nebude současná situace řešit, budou romské lokality rozšiřovat své problémy do svého okolí.

Obyvatelé romských lokalit jsou spokojeni a vyhovují jim podmínky, v nichž žijí.

Je možné dosáhnout změny a integrace do většinové společnosti v případě romských dětí.

Život dospělých obyvatel těchto lokalit lze změnit (vrátit je na pracovní trh a integrovat je do české společnosti).

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

15 Vnímání vyloučených romských lokalit

- Lokality jsou vnímány jako problém, který se musí řešit (souhlasí 90 % respondentů)
- Čím více lokalit mají lidé v sousedství a v regionu, tím intenzivněji vnímají potřebu řešení
- Lokality jsou nadprůměrně vnímány jako riziko rozšíření jejich problémů do okolí, například bezpečnostní
- S převažujícím etnickým až rasovým výkladem konvenuje dominantní přesvědčení, že podmínky lokalit Romům vyhovují

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

16 Časová perspektiva změny

- česká společnost neočekává řešení okamžitě
- integrace je vnímána jako více-generační proces
- pouze čtvrtina nevidí šanci na integraci většiny Romů
- necelá třetina připouští možnost romského člena vlády v horizontu dekády
- Česká společnost je v očekávání výsledků integrace spíše „podchlazena“, je si vědoma dlouhodobého průběhu integrace Romů.

Otevřená společnost, o. p. s.

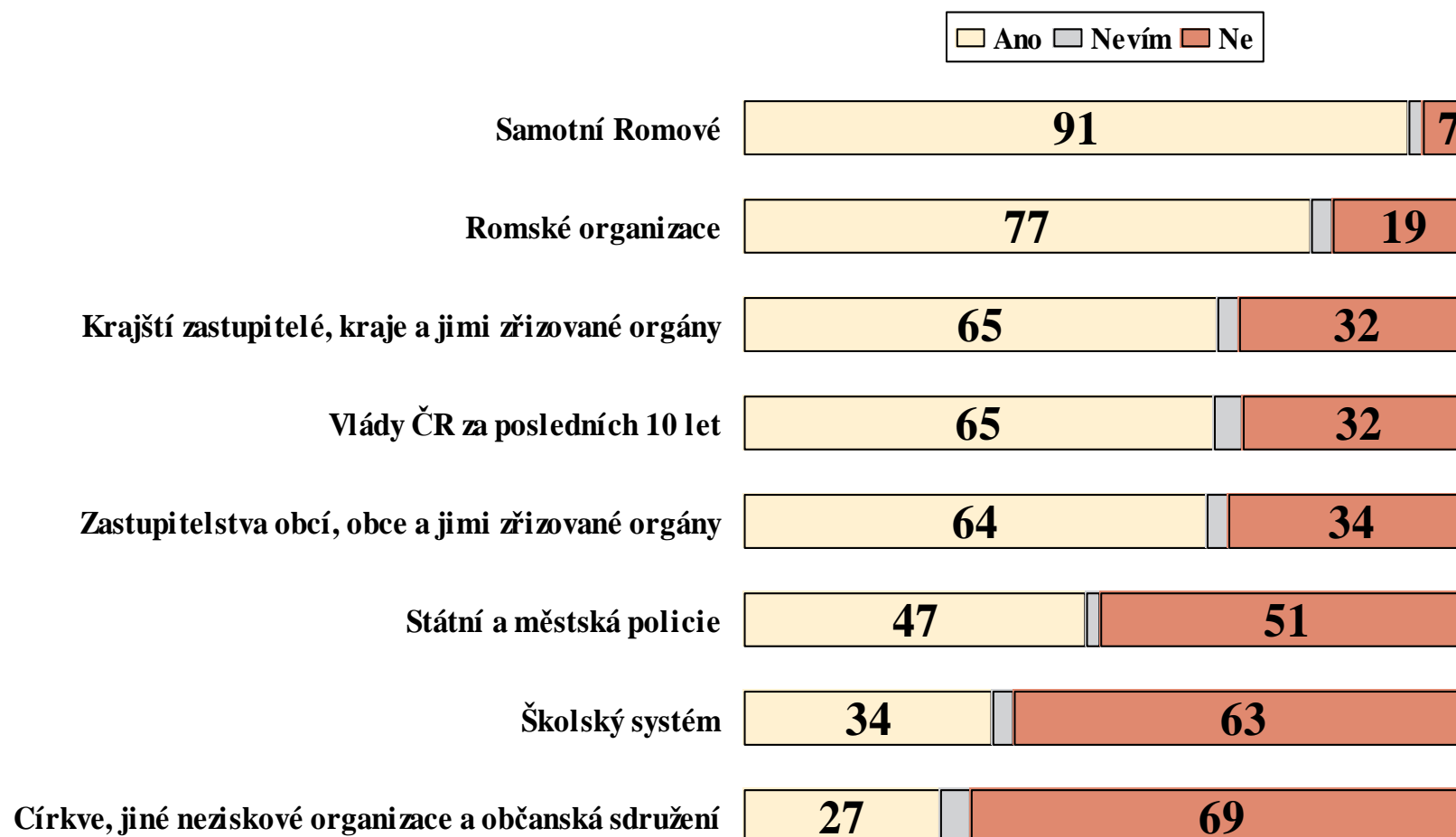

nadace rozvoje
občanské společnosti

17

Odovědnost za existenci vyloučených lokalit

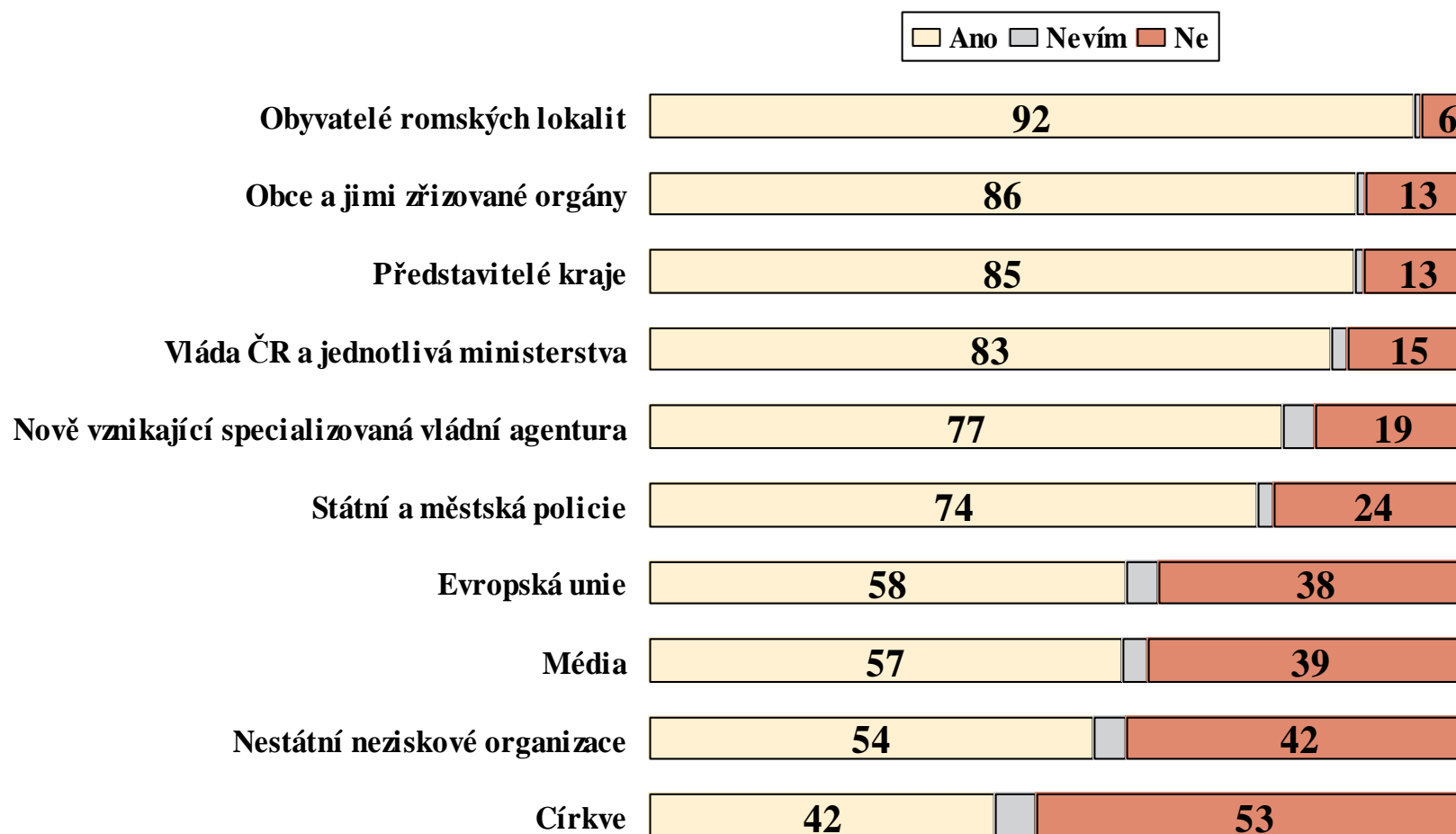
Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

18 Odpovědnost za řešení vyloučených lokalit

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

19 Odpovědnost za řešení – shrnutí

- Za klíčovou je považována participace samotných Romů, a to jak aktivitou těch, kteří v lokalitách žijí (92%), tak romských organizací (77%)
- Druhým aktérem jsou zastupitelské a správní orgány v synergii místních, regionálních a centrálních
- Třetí jsou nepolitické a „neromské“ instituce občanského a neziskového charakteru, které jsou doplňkové a nemohou suplovat žádného z hlavních aktérů.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

20 Agentura a její postavení v řešení problému

- vstupuje do situace se značnými očekáváními (77 % podpory)
- Agentura má nadprůměrnou podporu u těch, kdo vnímají vážnost problémů a očekávají řešení
- Agentura je vnímána jako nepolitický, nezávislý a spíše expertní aktér opřený o stát (obdobně jako např. policie)
- Agentura vyvolává očekávání vlivného profesionálního aktéra změny

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

Podpora integračních nástrojů – podpora participace Romů ve veřejné správě

rozhodně ano souhlasím
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně nesouhlasím

Podpora romských pedagogických asistentů na školách	25	49	16	10
Podpora romských poradců na místních úřadech	18	49	21	11
Podpora zastoupení Romů v řadách městské a obecní policie	13	40	27	20
Větší zastoupení romských novinářů v médiích	9	36	33	22
Povinné zastoupení Romů v orgánech obcí, ve kterých Romové žijí	10	30	28	32
Povinné zastoupení Romů na volebních kandidátkách v parlamentních volbách	6	19	34	41

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

22 Podpora participace ve veřejné správě

- Většina příslušníků majority vidí participaci blíže k problémům této menšiny než ve spolupodílení se na správě věcí veřejných.
- Nejvíce lidí podporuje využívání romských asistentů pedagoga, a to včetně krajů s vysokým podílem obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách.
- Většina podporuje i zřizování romských poradců na místních úřadech a v řadách městské a obecní policie.

Otevřená společnost, o. p. s.

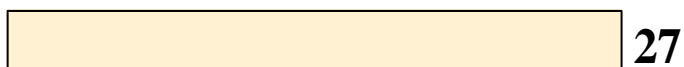
nadace rozvoje
občanské společnosti

23 Podpora terénní sociální práce

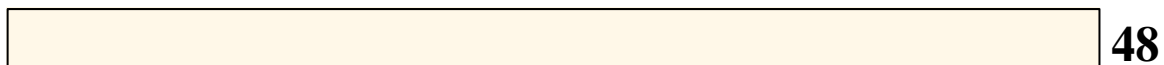
Měl by stát usilovat o zvýšení počtu a zlepšení kvalifikace terénních sociálních pracovníků, kteří pracují přímo v lokalitách?

rozhodně ano

27

spíše ano

48

spíše ne

18

rozhodně ne

7

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

24 Podpora vzdělanostních šancí dětí

rozhodně ano
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně ne

Větší zapojení rodičů do výuky dětí a podpora spolupráce rodičů se školou	61	29	7	3
Systematické doučování romských dětí, které by doplnilo schopnosti a znalosti, které nemají z domova	36	46	13	5
Samostatná předškolní příprava romských dětí	33	40	17	9
Výběr talentovaných romských dětí a jejich speciální podpora	27	47	18	9
Všechny děti by se již na základní škole měly dozvídat o historii, zvyklostech a tradicích Romů	23	44	24	10
Zvláštní podpora romských dětí při vstupu na střední školy	6	21	36	37
Zvýhodňování romských chlapců a romských dívek při přijímacích zkouškách na střední školy	5	14	33	47

Otevřená společnost, o. p. s.

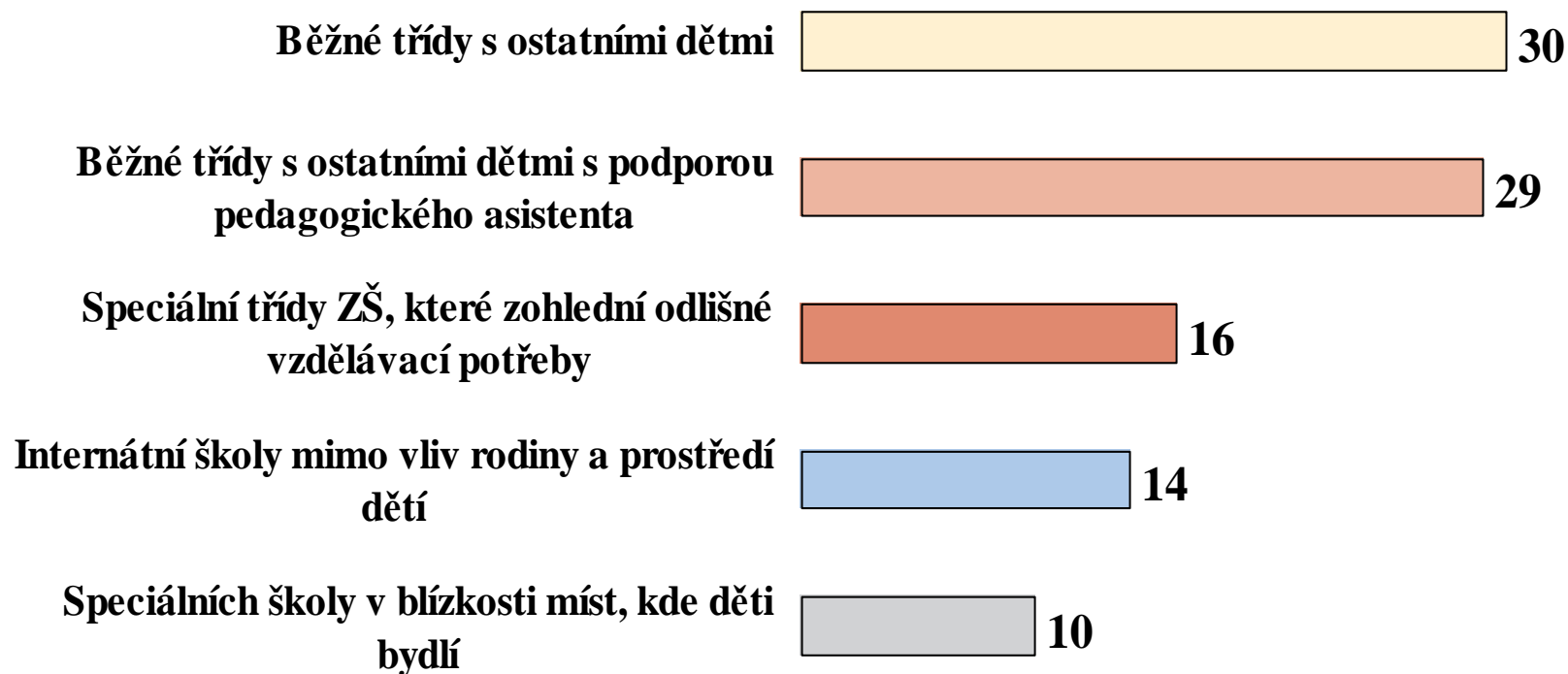

nadace rozvoje občanské společnosti

25 Společné nebo segregované školství?

Kde by se podle Vás měly vzdělávat romské děti ze sociálně vyloučených lokalit?

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

26 Školství a vzdělanostní šance

- Oblast vzdělání a služeb pro děti je veřejností nejlépe přijímanou oblastí integračních politik.
- Hlavní příčiny neúspěchu romských dětí vidí především v jejich rodinném zázemí.
- Česká veřejnost v převážné většině odmítá pozitivní diskriminaci ve vzdělávání, zejména v jejích ostřejších formách, které garantují přístup na střední školy.
- Veřejnost podporuje vzdělání romských dětí ve společných třídách z dětmi z majoritní společnosti.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

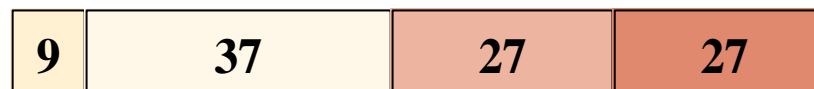

rozhodně ano
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně ne

Přispět na jiné bydlení pouze pod podmínkou
 finanční spoluúčasti nebo aktivní účasti samotných
 Romů při výstavbě

Nabídnout jiné bydlení těm, kteří mají práci

Nabídnout jiné bydlení těm, kteří aktivně
 spolupracují se sociálními pracovníky

Nabídnout bydlení čerstvým absolventům středních
 škol a odborných učilišť

Otevřená společnost, o. p. s.

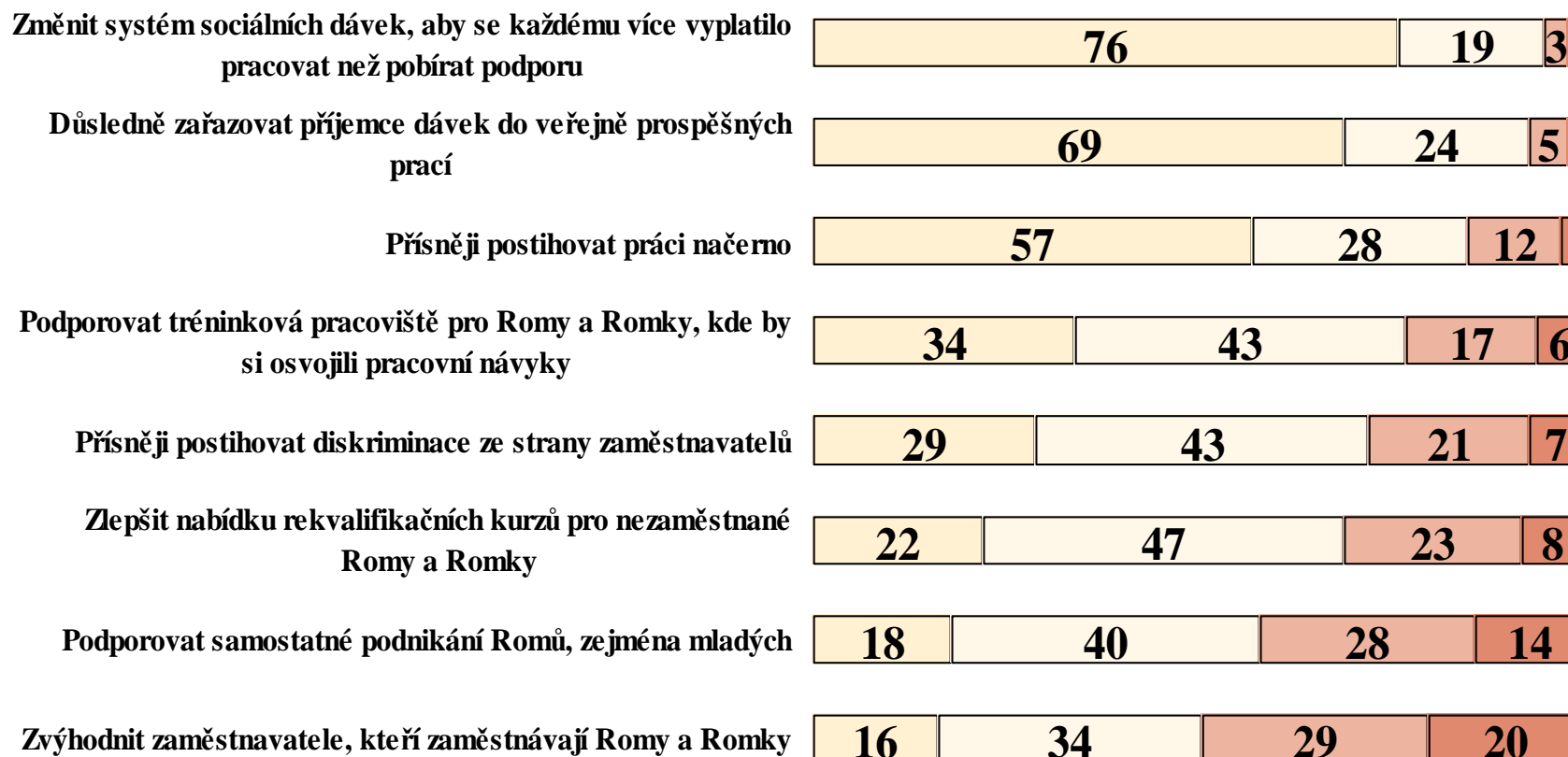

nadace rozvoje
občanské společnosti

28 Podpora vstupu na trh práce

rozhodně ano
 spíše ano
 spíše ne
 rozhodně ne

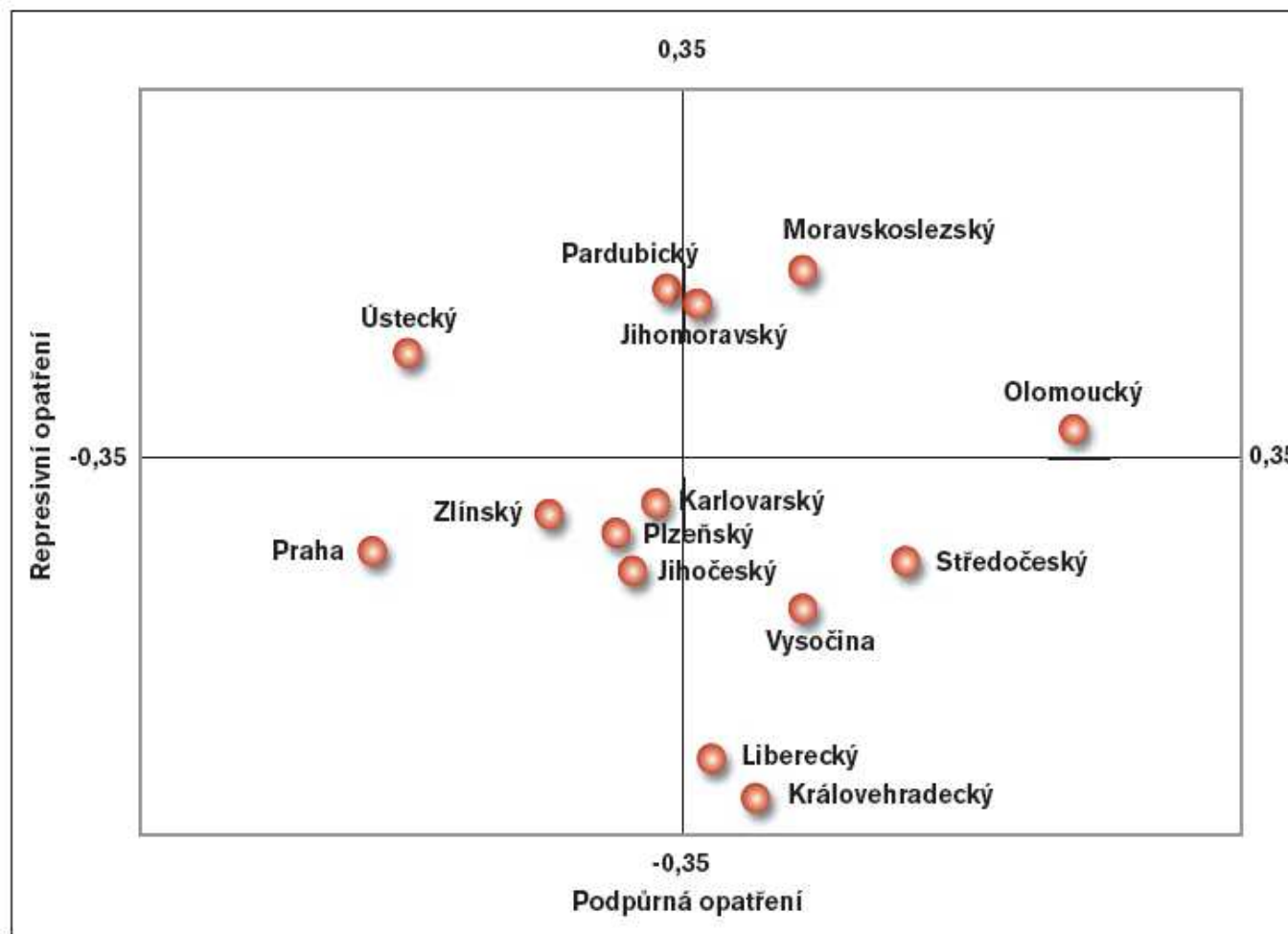
Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

Postavení krajů z hlediska podpory integračních a represivních nástrojů na trhu práce

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

30 Bydlení a trh práce

- Bydlení představuje jednu z veřejností nejméně podporovaných oblastí integračních politik.
- Více než v jiných oblastech v rámci bytové politiky veřejnost zdůrazňuje aktivní participaci Romů.
- Na trhu práce veřejnost podporuje spíše represivně laděná opatření.
- Z pozitivně laděných kroků má největší podporu zřizování tréninkových pracovišť.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

31 Preference nástrojů v celém spektru

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje občanské společnosti

33 Preference integračních nástrojů

- Jako prioritní nástroje se jeví české veřejnosti zejména:
 - kroky proti neplatičů a zneužívání sociálních dávek,
 - investice do dětí, jejich vzdělání a služeb pro ně.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

34 Závěry

- Přestože postoj české veřejnosti k romským obyvatelům není pozitivní a je nesen na vlně často až rasových postojů, nelze říci, že by veřejnost integrační aktivity paušálně odmítala.
- Vědomí urgentnosti problémů a vnímaná rizika jejich potenciálního prohlubování vytváří solidní předpoklady pro zahájení změn.
- Podporu integračních programů ovlivňuje zejména názor na příčiny problémů v soužití s Romy – zda je lidé vnímají pouze v etnické, či v etnické i sociální dimenzi.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

35 Doporučení

- Formulaci koncepce integrace osob žijících v sociálním vyloučení by mělo předcházet zmapování dalších problémů obce či regionu.
- Problémy spojené s existencí sociálně vyloučených lokalit se koncentrují v relativně strukturálně zaostalejších regionech.
- Pro získání veřejné podpory je důležité klást důraz na participaci samotných Romů a pozitivní dopady změn na majoritní populaci.
- Veřejnost velmi dobře přijímá opatření zacílená na děti a podporu vzdělávání.
- Veřejnost neočekává výrazné změny v krátké době, ale spíše v horizontu několika generací.

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

Děkujeme za pozornost.
www.gac.cz

Otevřená společnost, o. p. s.

nadace rozvoje
občanské společnosti

